Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب پېژندنه

|||||||||||||||||||||||||||||||

د کـتـاب نـوم : لوی اختر او مقدس مقامونه

لیکوال :: علامه محمد معین الدین أبوالفضل

خـــپـرونـکـــی: بېنوا انټرنیټ پاڼه

د چاپ ټول حقوق له لیکوال او بېنوا پاڼې سره خوندي دي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوی اختر او مقدس مقامونه

نحمده ونصلي على رسوله الكريم

أما بعد : فأعوذبالله من الشيطن الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم.

و الفجر وليالٍ عشر (صدق الله العلي العظيم).

قدرمنو مسلمانانو ! په دې وجه چې د حج د مَراسمو د ادا كولو وخت ، او د ذي الحجې مباركه مياشت ، او د لوی أختر مباركي ورځي او د قربانۍ او د لوی أختر د لمانځه مبارک وختونه راروان دي ، نو په دې سبب زه غواړم چې په هغو موضوعګانو كښې ځانګړي ، عجيب او مُفصل بيانونه وتاسو ته تقديم كړم ، كوم چې له دغي مباركي مياشتي او له دغو مباركو موسمو سره خاص بيا د حج له مقدسي فريضې او د لوی أختر له باعظمته مراسمو سره تعلق لري .

خو په سر كي بايد ووايم چي د حج د فضيلت او د منافعو په اړه د محاسن الإسلام په (۱۴) برخه كي موږ په خورا عجيب او نادر طرز كښې ډير مفصل بيان كړئ دئ ، نو په دې وجه په راتلونكي وخت كښې به د لاندي موضوعګانو په باب و تاسي محترمو ته تفصيلات وړاندي كړه سي:

اول :ـ د ذوالحجې (يعني د لوی أختر د مياشتي) د اولو لسو ورځو عظمت او په همدغو ورځو كښې د طاعت او عبادت فضيلت.

دوهم :ـ په دغو مباركو ورځو كښې د تاريخي پيښو بيان.

دريم :ـ د مقامات مقدسه وو په اړه نا أشنا او نادير معلوماتونه ، لكه كعبه شريفه ، حجر أسود ، مقام إبراهيم ، د زمزم اوبه و غيره.

څلرم : ـ د لوی أختر په مباركو ورځو كښې د عيدګاه د لمانځه او د قربانيو شرعي او سياسي فلسفې او فضائل او په دې اړه ديني أحكام .

لومړئ د دغو لسو مباركو شپو او ورځو و فضيلت ته ځير سی !

دذوالحجې (يعني دلوی اختردمباركي مياشتي) ړومبنۍ لس شپې او ورځي چي ايام العشر يې بولي يا عشرذی الحجة ورته ويل كيږي، داسلام د مقدس دين له نظره اودارنګه دتاريخي واقعاتو په إعتبار اوله دي سره سره دفيض اوبركت اوالهي رحمتونو دراجلبولو په حيث په خورا عقل حيرانونكي ځانګړي ډول شرافت اوفضيلت لري.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسبب دئ چي الله جل جلاله دقران کريم د � والفجر � په سورت کښي په همدغومبارکو لسو شپو سره قسم کړيدئ لکه چي فرمايلي يې دي

)والفجروليال عشرٍ. (

يعني قسم کوم زه په سهار (يعني په سهاردورځي دلوی اختر) اوپه شپولسو۱۰ (يعني چي اولي لس شپي دلوی اختردمياشتي دی) .

له حضرت ابن عباس رضي الله عنه څخه روايت دئ چی رسول عليه السلام فرمايلي دي (مامن ايام العمل الصالح فيهااحب من هذه الايام يعني ايام العشرقالوا يارسول الله ولاالجهاد في سبيل الله قال ولاالجهاد في سبيل الله الارجل خرج بنفسه وماله فلم يرجع من ذالک بشئ) رواه البخاري کذافي رياض الصالحين .

يعني په ورځو کي هيڅ داسي ورځ نسته چي صالح او نيک عمل دي په دوی کښي و الله (جل جلاله) ته ډير محبوب وي له دغو ورځو څخه ، يعني چي د لوی أختر د مبارکي مياشتي اولي لس ورځي دي.

له حضرت عائشي (رضي الله عنها) څخه روايت دئ چي د يو ځوان دا عادت ؤ چي کله به د ذي الحجې (يعني د لوی أختر مياشت) رابره سوه نو ده به په روژو شروع وکړه (يعني ددغي مبارکي مياشتي په ړومبيو نهو ورځو کي بي پرلپسې روژه نيوله) يو چا ددغه ځوان دغه عادت د إسلام و پيغمبر ته ورساوه ، نو د اسلام پيغمبر دَی و خپل حضور ته راوباله ، کله چي دغه ځوان دده مبارک په حضور کښي حاضر سو ، نو د إسلام پيغمبر له ده څخه پوښتنه وکړه چي کوم شي ته باعث کړئ يې پر دې باندي چي په دغو ورځو کښي روژه نيسې ؟

دغه ځوان ورته وويل چي اې د خدائ رسوله ! ځما مور او پلار دي تر تا قربان سي ، دغه مبارکي ورځي خو د حج د مناسکو د ادا کولو ورځي دي نو زه ددې اميد کوم (يعني په دې کار کښي چي په دغو ورځو کښي روژه نيسم) ددې چي الله (جل جلاله) به ما د حج کونکيو په دعا ګانو کي ورسره شريک کړي.

نو د اسلام پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) ورته وفرمايل چي : نو تاته به الله (جل جلاله) د هري روژې په بدل کښي دونه ثواب درکړي چي هغه به برابر وي له ثوابه سره د هغه سړي چي سل (۱۰۰) مريبونه ازاد کړي او سل اوښي قرباني کړي او سل اسان د غزا په لار کښي و مجاهدينو ته ورکړي . (انتهی مختصراً ، کذا في تنبيه الغافلين) .

له حضرت جابر رض روايت دئ چي نبي (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي : هر څوک چي په دغو لسو ورځو کښي روژې ونيسي نو د هري ورځي د روژې په بدل کښي به الله پاک د پوره يوه کال د روژو ثواب ورکړي .

له حضرت علي (کرم الله وجهه) څخه روايت دئ چي نبي (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي : کله د ذي الحجې لس ورځي شروع سوې ، نو کوښښ کوی په طاعت کښي ؛ ځکه دا داسي ورځي دي چي الله (جل جلاله) فضيلت ورکړئ دئ ، او شپه او ورځ يې يو شان او په يوه ډول حُرمت او عزت لري ، نو هر څوک چي په اخيري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریمه حصه کښي د یو شپې له دغو لسو شپو څخه څلور رکعته لمونځ وکړي په دې ډول چي په هر رکعت کښي یو واري � الحمد لله � او � قل أعوذ برب الفلق او قل أعوذ برب الناس � او درې واره � قل هوالله � تر پایه پوري او درې واره � اية الكرسي � ووایي ، بیا چي کله له لمانځه څخه فارغ سي نو لاسونه پورته کړي او داسي ووایي :

سبحانَ ذي العزةِ والجبروت ، سبحانَ ذي القُدرةِ والملكوت ، سبحانَ الحيِّ الذي لايموت ، لآإله إلا هو ، يحي و يميت و هو حَي لايَموت ، سبحان اللهِ ربِّ العبادِ والبلادِ والحمدُ للهِ كثيراً طيباً مباركاً على كُلِّ حالٍ ، الله أكبرُ كبيراً ، ربُّنا جلَّ جلالُه وقدرتُه بكل مكانٍ.

بیا چي څرنگه یې خوښه سي هغه رنگه دُعا وکړي ، نو الله (جل جلاله) به و ده ته دونه ثواب ورکړي چي هغه به په مثل د ثواب د هغه چا وي چي حج وکړي او زیارت د قبر د نبي (صلى الله عليه وسلم) وکړي او جهاد في سبيل الله وکړي ، او نه به و غواړي هیڅ شئ له الله تعالی څخه مگر الله به وده ته هغه شئ ورکړي .انتهی

همدارنگه هر څوک چي په دغو لسو ورځو کښي په طاعت او عبادت ځان مشرف کړي ، نو الله (جل جلاله) به اته ۸ کرامات و ده ته ورکړي:

اول : برکت په عمر کښي.

دوهم : زیادت په مال کښي.

دریم : حفاظت او ساتنه د عیال دده .

څلرم : تویول د گناوو دده .

پنځم : دوچنده کول د نیکیو دده .

شپږم : اسانه گرځول د سَکراتو د مرگ پر ده باندي .

اوم : رڼا او روښني لپاره د لیر کولو د تیارو د قبر و غیره له ده څخه .

اتم : درنه ول د تلي د نیکوعملو دده .

او هر څوک چي په دغو ورځو کښي و یو مسکین ته خیرات ورکړي نو دونه ثواب به ورکړ سي لکه څوک چي ونبي یا ورسول ته صدقه ورکړي ، او هر څوک چي په دغو ورځو کښي د یو مریض او ناروغ پوښتنه وکړي نو دوني ثواب به ورکړسي لکه یو څوک چي د ټولو اولیاوو او ابدالو حال پرسي وکړي ، او هر څوک چي له یوې جنازې سره د یوه مسلمان ولاړ سي په دغو ورځو کښي نو گواکي دَی د ټولو شهیدانو له جنازې سره ولاړئ ، او هر څوک چي په دغو ورځو کښي پر یوه یتیم باندي لطف وکړي نو الله تعالی به د قیامت په ورځ دَی د خپل عَرش تر سایې لاندي کړي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

، او هر ځوک چي په دغو ورځو کښې و یوه مجلس ته له مجلسوښخه د عِلم حاضر سي نو ګواکي دَی حاضر سو و مجلس ته د ټولو نبیانو او رسولانو .

)كذا قال الغوث الأعظم الشيخ عبدالقادر الجيلاني ، في كتابه : الغنية لطالبي الطريق الحق. (

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ليالي عشر کښي تاريخي پيښي:

اوله (۱) تاريخي پېښه:

د ذي الحجې ، يعني د لوی أختر په اوله لسيزه کښي الله (جل جلاله) په عرفات کښي د حضرت آدم (عليه السلام) توبه قبوله کړه ، چي تفصيل بې وروسته راسي .

دوهمه (۲) تاريخي پېښه :

په دغه مبارکه لسيزه کښي حضرت إبراهيم (عليه السلام) د خليليت په مقام مشرف سو ، او ددې عُمده عوامِل څلور شيان وو:

اول :ـ دا چي حضرت ابراهيم ع خپل زړه د الله تعالی و تعلق او محبت ته خالي کړئ ؤ.

دوهم :ـ دا چي د نمرود و اور ته ور واچول سو او په دغه حالت کښ يې داسي مکمل تفويض د خپل ځان و الله (جل جلاله) ته وکړ چي جبرئيل ورته وويل چي که دي څه حاجت وي راته ووايه ! ده مبارک په جواب کي ورته وفرمايل چي و تاته حاجت نلرم ، بيا جبرئيل ورته وويل چي و الله پاک ته خپل حاجت ذکر کړه ! نو ده ورته وفرمايل چي د الله تعالی عِلم ځما پر حال باندي کفايت کوي له دې څخه چي په خوله سوال ورته وکړم .

دريم :ــ دا چي ده خپل مال او هستي و ميلمنو او مسافرو ته صرفه کړې وه ، حتی چي ده مبارک به بې ميلمانه بيخي خوراک نه کاوئ ، که به هر څونه موده ميلمه پيدا نسو نو دَی مبارک به وږئ ګرځيدئ.

څلرم :ـ دا چي کله له الهي لوري د خپل ځوی حضرت اسماعيل ع په قرباني کولو سره مأمور سو ، نو د الله له حکمه سره سم يې د خپل ځوی پر غاړه باندي چاړه ورکښېښوله.

دريمه (۳) تاريخي پېښه :

د کعبې شريفي بنا هم حضرت إبراهيم ع او إسمعيل ع په دغو ورځو کښي وکړه .

څلرمه (۴) تاريخي پېښه :

حضرت موسی (عليه السلام) په کوه طور کښي په مناجات او په کليميَت سره په دغو مبارکو ورځو کښي مشرف سو.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځمه (۵) تاريخي پېښه :

و حضرت داؤد (عليه السلام) ته چي د کوم مغفرت او بخښني ذکر په قرآن کريم کښي راغلئ دئ هغه هم په دغو ورځو کښي تر سره سوئ دئ .

شپږمه (٦) تاريخي پېښه:

د حُدَيبيې په ورځ چي يو زر (۱۴۰۰) څلورسوو او يا په بل قول (۱۵۰۰) أصحابو د سمرې تر درخته لاندي له رسول الله (صلی الله عليه وسلم) سره بيعت وکړ (کوم چي په بيعت الرضوان سره مشهور دئ) هغه هم په همدغو مبارکو ورځو کښي ؤ.

اوس مطابق له ذکر سوي وعدې سره ددې خبري و تفصيل ته پام وکړی چي د حضرت آدم ع د توبې د قبلولو صورتحال پر څه ډول ؤ ؟

حضرت وهب بن منبِه رحمه الله تعالی فرمايلي دي چي حضرت ادم عليه السلام چي کله له جنت څخه وځمکي ته راښکته سو نودهند پر يوه غره باندي يې درې سوه کاله ژړل په داسي حال کښي چي اوښکي بې دغره په شيلو کښي بهيدلې ، داوښکوپه وجه يې ډيري پاکيزه اوخوړې درختي راشني سوي، بياحضرت جبريل عليه السلام ورته وويل چي ولاړسه وبيت الله شريفي ته ، اوهلته ترهغه پوري صبروکړه چي دلوی‌اختردمياشتي اولي لس ورځي درباندي راځي ، بيا چي کله دغه مبارکي ورځي شروع سي نو بيرته و الله ته په توبه او استغفار شروع وکړه ، ښايي چي الله (جل جلاله) به ستا پر ضعف او کمزورۍ باندي رحمت وکړي ، نو بيا آدم ع و کعبې شريفي ته ځان راورساوئ بيا يې پر بيت الله باندي يوه هفته کامله طواف وکړ او تر داسي اندازې پوري يې وژړل چي اوښکي يې تر زنګنو پوري راورسيدلې او د ځمکي پر مخ باندي رواني سولې ، بيا يې داسي وويل

لاَإله إلا أنت سبحانک اللهم و بحمدک عملتُ سُوءاً و ظلمتُ نفسي

فاغفر لي و أنت خير الغافرين و ارحمني و أنت خير الراحمين

نو الله پاک وده ته وحي وکړه چي اې آدمه ! په تحقيق سره رحمت وکړ ما پر ضعيف والي ستا او درومي بخښله ګناه ستا او قبوله مي کړه توبه ستا.

حضرت غوث الأعظم رح فرمايلي دي چي لکه څرنګه چي د آدم ع په دغو ورځو کي الله پاک توبه قبوله کړه دارنګه هر مسلمان چي ګناوي کړي وي او په دغو ورځو کښي و الله ته توبه وکاږي نو الله پر ده رحمت کوي ، بخښنه ورته کوي او بدۍ يې الله پاک په نيکيو وربدلوي . (کذا في الغنية).

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عشراتو خَمسَه وو (یعني د پنځو لسیزو) بیان :

بسمه تعالی!

محترمو مسلمانانو ! پنځه داسي لسیزونه دي چي له جملې د پیغمبرانو څخه پنځه پیغمبران الله پاک په هغو لسیزو سره خاص کړیدي ، چي تفصیل یې په لاندي شرحه دئ :

اول (۱) : د حضرت آدم (علیه السلام) لسیز ، کله چي الله (جل جلاله) حضرت حوآء (رضي الله عنها) د حضرت آدم ع د چپه طرف له قصیري او کوتاه پوښتۍ څخه پیدا کړه په داسي حال کښي چي دَی مبارک بیده ؤ ، او بیا دَی مبارک له خوب څخه رابیداره سو نو یې حضرت حوآء (رض) په داسي حال کښي ولیدله چي دده په حضور کښي ناسته وه ، بیا یې ودې ته وویل چي ته د چا لپاره یې ؟ دې مبارکي ورته وویل چي زه ستا لپاره یم!

نو حضرت آدم ع ددې اراده وکړه چي مسه یې کړي ، نو له الـهي لوري وده ته وویل سول چي تر هغه پوري به حوآء نه مسه کوې چي ودې ته ددې مَهر او ورول ورکوي ، نو آدم ع وویل:

الهي و مَـــا مَــــهرُهَـــا ؟

یعني اې الله ! مَهر ددې کوم شئ دئ ؟

الله پاک ورته وفرمایل :

هوَ أنْ تُـــصَلـــي عَلی نَبیـــي اخیرالزمان عَشراً ، فذالک مَهرُهـا.

یعني مهر ددې دادئ چي د اخیري زماني پر نبي باندي (یعني چي حضرت محمـــد [صلی الله علیه وسلم] دئ) لس کَرَته درود ووایې ، نو دا ورول دئ ددې.

دغه لس درودونه د حضرت آدم ع لسیز بلل کیږي .

دوهم (۲) :د حضرت إبراهیم (علیه السلام) لسیز دئ، ودغه لسیز ته الله پاک په دې مبارک آیت کښي کښي اشاره کړېد :

و إذابتلی إبــراهیمَ ربّه بِکـلِماتٍ فأتمَّهُــنَّ.

یعني او در یاد کړه اې رسوله هغه وخت چي ازمایښت وکړ د إبراهیم رب دده په یو څو کلمو سره ، بیا پوره کړې ده دغه کلمې (یعني عَملي یې کړې).

له دغو کلمو څخه مراد لَس خویونه دي چي الله پاک ابراهیم ع په هغو سره مأمور کړئ ؤ ، چي پنځه له هغو څخه په سر کښي دي چي هغه :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ پر ککرۍ باندي سم په نيمايي يوه او بل طرف ته د سر د وريښتانو جلاکول

۲ دبريتو کوچني کول او لنډول

۳ مسواک وهل

۴ـ ۵ په خوله او په پزه اوبه رغړول دي .

او پنځه له هغوی څخه په نور بدن کښي دي ، چي هغه :

۱د نوکانو پرېکول

۲د بغلو او تخرګو ويښتان کښل

۳ ځان سنتول

۴ـ ۵ حلق العانة او خلالول د ګوتو دي .

ودغو لسو خصلتو ته د حضرت إبراهيم ع لسيز ويل کيږي .

دريم (۳) :د حضرت شُعَيب (عليه السلام) لسيز ؤ ، په دغه لسيز کښي دوه قوله دي : يو قول دادئ چي دغه لسيز عبارت دئ له هغو لسو کالو څخه چي په هغوی کښي حضرت موسی ع د حضرت شعيب ع مزدوري او شپوني وکړه .

او بل قول دادئ چي دا لسيز عبارت دئ له هغو لسو کالو څخه چي شعيب ع هغه و الله (جل جلاله) ته په ژړا تير کړل او د سترګو ديد يې پکښي ختم سو ، چي بيا بيرته الله پاک د سترګو ديد او غټ کرامتونه وروبخښل .

څلرم (۴) :د حضرت موسی (عليه السلام) لسيز دئ ، چي په دغه مبارک آيت کښي يې ذکر راغلئ دئ:

)وَ واعدنا موسی ثلاثينَ ليلةً و أتممنا ها بِعَشرٍ . (

تفصيل ددي په مختصر ډول سره دادئ چي الله پاک و حضرت موسی ع ته وفرمايل چي ته به د طور غره ته راځې او دلته به ديرش ۳۰ ورځې تيروې او هره ورځ به روژه نيسې ، بيا به زه خپل کتاب چي تورات دئ و تاته درکوم.

نو حضرت موسی ع د لوی أختر مياشت و کوه طور ته ورسوله او هلته يې مکمله مياشت روژه ونيوله ، وروسته موسی ع ته د خپلي مبارکي خولې بوی متغير او بدل معلوم سو ، نو يې د زيتون يوه ټوټه په خوله کښي کيښودله ، په دې وخت کښي الله (جل جلاله) ورته وفرمايل چي اې موسی ايا ته عالِم نه وې په دې چي د روژه دار د خولې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بوۍ څما په نزد د مشکو تر بوۍ ډېر خوشبویه دئ ، نو په سبب ددې یې وده مبارک ته أمر وکړ چي لَس ورځي به نوري روژه نیسې ، دغه لس ورځي نو د حضرت موسی ع لسیز بلل کیږي .

پنځم (٥) : د حضرت محـــمـــد (صلی الله علیه وآله وسلم) لسیز دئ ، چي هغه عبارت دئ له دغو ړومبنیو لسو ورځو څخه د لوۍ أختر د میاشتي .

(کذا قال غوث الأعظم الشیخ عبدالقادر الجیلاني رح في الغنیه) . والسلام ومن الله التوفیق .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د � يوم التروية � او د � يومِ عرفة � او � عرفات � په اړه شرعي معلوماتونه:

بسمه تعالی

محترمو ورونو ! د کعبې شريفي د بنا ، او دارنګه د نورو مقاماتو مقدسه وو په اړه د بياناتو سلسله خو به جاري ساتو خو څرنګه چي � يومُ التروية � او �يومِ عرفة� بيخي رانژدې سويدي نو په دې وجه غواړم چي ددغو دوو مقدسو ورځو په ارتباط څه تفصيل درته عرض کړم .

محترمو ورونو ! کله چي حضرت إبراهيم (ع) د کعبې شريفي بنا او تعمير وکړ او ورڅخه فارغ سو (چي تفصيل بې وتاسي ته د کعبې شريفي د بنا د بيان په پاته برخو کښي راسي) نو الله پاک و حضرت إبراهيم (ع) ته حکم وکړ چي په خلګو کښي اعلان وکړه چي و دغه بيتې ته د حج د ادا کولو په خاطر راحاضر سي ، نو حضرت إبراهيم (ع) د � أبو قُبَيس � و غره ته وختئ او په ډير لوړ اواز سره يې و فرمايل :

أيها الناس ! أجيبوا ربكم إنَّ اللهَ يأمركم أن تَحِجوا بيته

يعني اې خلګو ! د خپل رَب د بلني إجابت وکړی ، بېشکه الله تعالی أمر کوي تاسي په دې سره چي دده د بيتې زيارت وکړی .

نو دغه اواز د إبراهيم (ع) د ځمکي پر مخ باندي چي کوم مؤمن سړئ يا مؤمنه ښځه وه ټولو واوريدئ ، حتی هغه چا لا هم دده اواز واوريدئ چي په دغه وخت کښي د پلرو په ملاو کښي د نطفو په شکل موجود ول ، او يا د مندو په أرحامو کښي يې قرار درلودئ ، نو دوی ټولو د إبراهيم (ع) جواب په � لَبــيکَ � سره ووايه.

په همدې سبب تر قيامته پوري په حاجيانو کښي د لبــيک لبيـــــک ويل جاري پاته دئ.

په دغه ورځ کښي چي هر چا د إبراهيم (ع) جواب په لبيک سره کړئ دئ نو هغه تر هغه پوري له دُنيا څخه رحلَت نه کوي چي د کعبې شريفي زيارت يې نه وي کړئ.

له إبن عباس (رضي الله عنهما) څخه روايت دئ چي له يِــمَن څخه يوه ډله و رسول (صلی الله عليه وسلم) ته راغله ، او وده مبارک ته يې وويل چي ځموږ مَندي او پلرونه دي تر تا قربان وي د حج له فضيلتو څخه موږ خبر کړه !

نو د إسلام پيغمبر و دوی ته په جواب کښي داسي وفرمايل چي هر سړئ چي له خپل کور څخه د حج يا د عمرې په نيت ووزي نو هر وخت چي دَی يو قدم پورته کوي او يا يې پر ځمکه باندي ږدي نو دده له قدمو څخه ګناوي داسي دانه دانه راتوييږي لکه څرنګه چي له درختي څخه ددرختو پاڼي دانه دانه رالويږي ، بيا کله چي دَی و مدينې منورې ته راسي او له ما سره په سلام اچولو روغبړ وکړي نو ملائکه له ده سره د سلام په ويلو سره روغبړ کوي ، بيا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي کله و � ذوالحلَيفي � ته ورسي (چي د مدينې منورې له طرف څخه و حج ته د راتلونکيو خلګو د إحرام تړلو ځائ دئ) او غسل وکړي ، نو الله (جل جلاله) دَی له ګناوو څخه پاک ګرځوي ، او کله چي ، يعني د إحرام دپاره دوې نوي جامې واغونځي نو الله پاک دده نيکۍ ورنوي کړي ، او کله چي بيا : لبيک اللهم لبيکَ ووايي نو الله تعالی و ده ته په � لبيکَ وَ سَعدَيکَ � سره جواب ورکوي او داسي ورته فرمايي چي :

اورم زه کلام ستا (يعني اې بنده ځما) او ګورم و طرف ستا ته (يعني په بلا کيفه کتلو سره).

او کله چي داخل سي و مکې شريفي ته بيا طواف وکړي او د صفا او مروی په منځ کښي سعي وکړي نو الله پاک ښيګڼې او نيکۍ له ده سره پيوسته کړي ، او کله چي پر عرفات باندي ودريږي او د خلګو اوازونه او ژړاوي د خپلو حاجاتو په غوښتلوسره پورته سي ، نو الله تعالی د اوو اسمانو پر ملائکو باندي په دوی سره فخر شروع کړي ، بيا ووايي الله پاک و ملائکو ته چي اې ملائکه وو ځما او اې باشنده ګانو د اسمانو ځما ! ايا نه ګورۍ تاسي و بندګانو ځما ته چي راغلي دي وماته له هره ليري ځايه څخه په داسي حال کښي چي سرونه يې ببر دي او په ګرد او غبار سپيره سويدي او مالونه يې صرف کړيدي او خپل بدنونه يې ستړي کړيدي ، نو ځما دي په خپل عزت قسم وي او ځما دي په خپله لويي سره قسم وي او ځما دي په خپل کَرم او مهرباني سره قسم وي چي خامخا به وبخښم زه خامخا ګنهګار د دوی ، له وجي د نيکوکار د دوی ، او خامخا به راوباسم دوی له ګناوو څخه په شان د هغي ورځي چي د دوی مندو و دوی ته تَئ ورکاوئ.

بيا چي کله دوی شيطانان وولي او سرونه وخرييي او بيا د کعبې شريفي زيارت وکړي (يعني د طواف زيارت دپاره) نو يو نعره کونکئ له باطن څخه د عرش داسي نعره وکړي (يعني ودغو حاجيانو ته) چي : إرجـــعوا مغفورًا لــکم.

يعني وګرځۍ و خپلو کورو ته په داسي حال کښي چي بخښه وکړه سوه تاسي لره.

پوه سه ! چي د لوی أختر د مبارکي مياشتي اتمه ورځ �يومُ التروية� بللہ کيږي ، او هغه ورځ ده چي حجاج کرام له مکې مکرمې څخه و مِنــی ته ځي ، ودې ورځي ته يوم الترويه له دوو وجو څخه ويل کيږي :

اول له دې وجی چي په دغه ورځ کښي و مِنـــی شريفي ته د روانيدلو په وخت کښي حاجيان د زمزم اوبه چښي او په دغو اوبو سره غسل کوي .

اګر چي دا کار خو حاجيان هره ورځ کوي ، خو په دغه ورځ کښي په دې کار کي دوی ډير زياتوب کوي ، خصوصًا په قديمو زمانو کښي.

دوهم له دې وجي چي د اتم په شپه حضرت إبراهيم (ع) په خوب کښي وليدل چي خپل ځوی حضرت إسماعيل (ع) ذبحه کوي ، نو کله چي سهار سو بيا يې په دغه خپل خوب کښي �تروية� يعني فکر او سوچ وهل شروع کړ ،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي ايا دا به شيطاني خوب وي او كه به رَحمـــاني وي ، او دغه ټوله ورځ يې په همدغه سوچ كښي تيره كړه ، دلوی أختر په نهمه شپه يې بيا خوب وليدئ چي ورته وويل سول چي :

إفعَــل ما تؤمَر ، يعني اې ابراهيمه ! هغه كار وكړه كوم چي ته په أمر كيږې.

بيا كله چي سهار سو نو ده مبارک دا خبره وپيژندله چي دا خوب د الله (جل جلاله) له لوري څخه دئ ، په همدې سبب د لوې أختر و نهمي ورځي ته � يومِ عرفه � ويله كيږي .

پوه سه! چي په دې باره كښي علماوو اختلاف كړئ دئ چي و عرفات ته ولي عرفات ويل كيږي او دارنگه د عرفې و ورځي ته ولي عَـــرَفـــه ويله كيږي ؟ چي تفصل يې په دې شرحه دئ:

اول : ضحاک (رح) فرمايلي دي چي كله حضرت آدم (ع) و ځمكي ته راكښته كړ سو نو دَی مبارک په هند كي واقع سو او حواء (رض) په جـــده كي واقع سوه ، بيا حضرت آدم (ع) د حوآء طلب كاوئ او حوآء دده طلب كاوئ ، بيا د عرفې په ورځ په عرفات كښي دوی دواړه سره يو ځائ سول او يو دبله يې سره وپيژندل ، نو په دې سبب د عرفې ورځ په � عرفه � سره او عرفات په �عرفات� سره نامداره كړ سو.

دوهم : سُدَی (رح) فرمايلي دي چي عرفات ته چي عرفات ويل كيږي چي حضرت هاجر (رضي الله عنها) حضرت إسماعيل (ع) يعني هغه وخت چي دَی وړوكئ ؤ د حضرت سارا (رضي الله عنها) له حضور څخه وايستئ او يويې وړئ په دغه وخت كښي حضرت إبراهيم (ع) له كور څخه غائب ؤ ، نو كله چي إبراهيم (ع) راغئ او اسماعيل يې په نظر كي رانغلئ او حضرت ساره د حضرت هاجرې قصه ورته وكړه نو إبراهيم (ع) په دوی پسي ولاړئ ، بيا يې دوی دواړه په عرفات كښي وموندل ، نو دغه ځائ په عرفات سره مسمی كړ سو .

دريم : حضرت عطآء (رح) فرمايلي دي چي عرفات چي په عرفات مسمی كړ سو نو ددې وجه دا وه چي جبرئيل (ع) چي و إبراهيم (ع) ته كوم وخت د حج مناسک ورپيژندل نو كله چي بې يو مَنسَک د حج ، يو ځائ د عبادت په حج كښي وروښووئ نو بې ورته وويل چي اوس دي دا ځائ وپيژندئ ، بيا بې بل ځائ ورښووئ او هم هغسي بې ورته ويل.

يعني نو كله چي عرفات ته ورسيدل نو د حج ټول مناسک و إبراهيم (ع) ته ورو‌پيژندل سول ، نو په دې وجه دا ځائ په عرفات سره مسمی كړ سو.

....

د عرفې دورځي او د شپې فضيلت :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

له إبن عمر (رضي الله عنهما) څخه روایت دئ چي ما واوریدل له رسول الله (صلی الله علیه وسلم) څخه چي فرمایل یې :

إنَّ اللهَ تعالی ینظر الی العبادِ یومَ عرفة ، فلا یَدَعُ أحدًا في قلبه مِثقالُ ذرةٍ منَ الإیمانِ إلا غَفَرَ لَه .

یعني ببشکه الله تعالی ګوري په نظر درحمت سره و بندګانو خپلو ته په ورځ کښي د عرفې ، نو نه پریږدي هیڅ داسي یو څوک چي په زړه کښي دده قدر د یوې ذرې وي له ایمان څخه ، مګر بخښنه کوي هغه لره.

له جابر (رضي الله عنه) څخه روایت دئ چي رسول الله (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي چي کله د عرفې ورځ سي نو راکښته سي الله (جل جلاله) (یعني په بلا کیفه راکښته کیدلو سره ، یا رحمت دده راکښته سي) و سمآء الدنیا یعني و اول اسمان ته (چي فلک القمر ورته ویل کیږي) بیا فخر کوي دَی په حاجیانو سره پر ملائکو باندي ، نو ورته وایي الله پاک و ملائکو ته چي اې ملائکو ځما وګورئ وبندګانو ځما ته ، څرنګه راغلي دي وماته له هره لیري ځایه څخه په داسي حال کښي چي سرونه یې ببر دي او په خاورو سپیره دي ، أمید کوي د رحمت ځما او بیریږي له عذاب ځما څخه ، نو لازم دئ پر مزور (یعني پر هغه چا باندي چي دده و زیارت ته څوک راسي) دا کار چي عزت به ورکوي و زیارت کونکي خپل ته ، او لازم دئ پر هغه چا باندي چي میلمه ورته راسي دا چي عزت به ورکوي و میلمانه خپل ته ، شاهدان سئ ! (یعني اې ملائکو) پر دې خبره باندي چي ببشکه په تحقیق سره بخښنه وکړه ما دوئ لره ، او ومي ګرځوله میلمستیا ددوئ داخلیدل و جنت ته.

پوه سه ! چي د عرفې و مبارکي ورځي ته � یومُ الحج الأکبر � او � یومُ المباهات � هم ویل کیږي ، او دارنګه ددغي مبارکي ورځي له نومو څخه : مشهود هم یو نوم دئ ، لکه الله پاک چي فرمایلي دي : وشاهِدٍ و مشهود .

له إبن عمر رض څخه روایت دئ چي رسول الله (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي چي اګاه اوسئ ! چي ببشکه ډیر غټ د خلګو په حیث د جرم هغه څوک دئ چي راوګرځي له عرفات څخه (یعني پر عرفات باندي ودریږي) بیا د مزدلفې شریفي پر طرف راروان سي او دا خیال یې وي چي الله (جل جلاله) به ده لره د ګناوو بخښنه نه وي کړې .

همدارنګه له إبن عباس بن مرداس (رض) څخه روایت دئ چي رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د عرفې په ورځ په عرفات کښي د أمـــت لپاره د مغفرت او رحمت دُعا وکړ ه ، نو الله تعالی په جواب کښي ورته وفرمایل چي کومي ګناوي د دوئ چي د بندګانو تر حقوقو پوري اړه نلري او ځما او د دوئ په منځ کښي وي نو په تحقیق سره هغه ما ستا و أمت ته وروبخښلې ، مګر که په دوئ کي ځینو پر ځنو نورو باندي ظلم کړئ وئ نو هغه نه وربخښم (یعني د بندګانو تر حقوقو نه ورتیریږم) نو د اسلام پیغمبر بیا و الله تعالی ته عرض وکړ چي اې ربـــه ! ببشکه ته خو قادر یې پر دې باندي چي و دغه مظلوم ته (یعني له خپله ځانه څخه) داسي بدل او ثواب ورکړې چي هغه بهتر وي له

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَظلَمې او حقه دده څخه ، چې پر هغه چا باندي يې لري کوم چې بر ده باندي يې ظلم کړئ دئ ، او دغه ظالم وبخښې او خلاص يې کړې.

نو په دغه وخت کښې د إسلام و پيغمبر ته دده ددغي غوښتني جواب الله پاک ورنکړ ، بيا کله چې د مزدلفې شريفي سهار سو (چې دلوی أختر د ړومبی ورځي سهار دئ) نو د إسلام پيغمبر دغه ذکرسوې دُعا بيرته راوګرځوله ، نو الله (جل جلاله) په جواب کښې ورته وفرمايل چې بېشکه په تحقيق سره بخښه وکړه ما دوی لره (يعني ستا و أمتيانو ته به د بنده ګانو تر حقوقو هم ورتير سم (يعني په دې ډول چې د دوی و حقدارانو ته به د دوی له طرفه د قيامت په ورځ زه له خپله ځانه بدله ورکړم. (

بيا د إسلام پيغمبر تبسم او نرمه خندا وکړه ، نو په أصحابو کښې دده يو چا ورته وويل چې اې د خدائ رسوله ! په داسي ساعت کښې دي خندا وکړه چې عادت مبارک ستا په هغه ساعت کښ د خندا کولو نه وو ؟ نو د إسلام پيغمبر ورته وفرمايل چې د الله پاک د دُښمن إبليس له وجي څخه مي وخندل ؛ ځکه دَی ملعون چې کله په دې خبره عالم سو چې الله پاک ځما دُعا په باره کښې د أمت ځما قبوله کړه نو د � وَيل او ثُبور � نعرې يې شروع کړې .

....

د عرفې په ورځ د روژې نيولو ثواب:

له حضرت أبي قتاده (رض) څخه روايت دئ چې نبي (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي :

صيام يومِ عرفة كفارةُ سنتين ، سنة ماضية و سنة مستقبلة

يعني د عرفې د ورځي روژه رژه ونکې د ګناوو د دوو کالو ده ، چې اول يې تير سوئ کال دئ او دوهم يې راتلونکئ کال دئ.

....

د عرفې په ماښښين په عرفات کښې د حضرت جبرئيل ، ميکائيل او خضير (عليهم السلام) دعا :

له حضرت إبن عباس څخه روايت دئ چې رسول الله (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي چې بري او بحري (يعني حضرت إلياس او خضير ع م) هر کال په مکه شريفه کښې سره يو ځائ کيږي ، بيا يو له دوی وهغه بل ته دا ډول وايي:

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

قل ! بسم اللهِ ماشآءالله لا يأتي بالخيرِ إلا الله ، بسمِ اللهِ ماشآءاللهُ لا يَصرفُ السوءَ إلا الله ، بسم اللهِ ماشآءالله و ما بكم من نِعمةٍ فمنَ اللهِ ، بسم اللهِ ماشآءالله و لا حولَ ولا قوةَ إلا باللهِ .

حضرت إبن عباس ويلي چي نبي (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي هر څوک چي دغه کلمې هره ورځ وايي نو تر ماښام پوري به له غرقه ، حرقه او له هر مکروه او ناخوښه شي څخه به په أمن وي او هر څوک چي دغه کلمې ماښام ووايي نو تر سهاره پوري به د الله تعالی په حفاظت او ساتنه کښي وي .

حضرت إبن عباس دا هم فرمايلي دي چي حضرت إلياس او خضر چي سره يو ځائ سي نو هر يو د هغه بل سر هم ورخرييي .

له حضرت عـــلي (کرم الله وجهه) څخه روايت دئ چي ده مبارک فرمايلي دي چي په هره ورځ کښي د عرفې په عرفات شريف کښي حضرت جبرئيل ، ميکائيل ، إسرافيل او خضر (عليهم السلام) سره يو ځائ کيږي ، بيا جبرئيل داسي وايي:

ماشآءالله و لا حولَ ولا قوةَ إلا باللهِ .

بيا ميکـائيل داســي وايي : ماشآء الله کل نعـــمَةٍ منَ اللهِ.

بيا إسرافيل داســـي وايي : ماشآء الله الخيرَ کله بيدِ اللهِ .

بيا خضر (ع) داسي وايي : لا يَـــدفـــعُ الســـوءَ إلا الله .

بيا سره جلا کيږي دوی ، بيا نه سره جمع کيږي د بل کال د عرفې تر ورځي پوري.

....

مسلمانان به په عرفات کښي کومه دُعا وايي ؟

محترمو ورونړو ! ملا علي القاري (رحمه الله تعالی) په خپل شهره آفاق کتاب � إرشاد الساري � کښي د عرفات يوه داسي له حده زياته جامع او پر هر څه باندي مشتمله دُعا ذکر کړېده ، چي په هر وخت کښي د مسلمان دپاره د ورِد او وظيفې په ډول له هر څه څخه کفايت کوي ، خو دلته يې ذکر کول بيخي ناممکن ښکاري ، دلته زه يوه داسي دُعا درته ذکر کوم چي هر مسلمان له هغې سره بيخي عادتي دئ او ډيره مختصره او د لوی عظمت والا دُعا ده ، چي هغه همدغه دعا ده چي هر مسلمان يې د التحيات په پای کښي په هر لمانځه کي وايي چي:

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ربنا آتنـا في الــدنيا حسنة و في الآخرة حسنة وقــنا عذابَ النار .

له حضرت أنس (رض) څخه روايت دئ چي د إسلام پيغمبر به دغه دعا بيخي ډيره ويله .

حضرت إبن جُرَيج (رح) فرمايلي دي چي په پخوا وخت کښي به مسلمان په دې أمر کيدئ چي په � مَوقَف � يعني په عرفات کښي په أکثري ډول دده دُعا بايد همدغه دُعا وي .

له حضرت إبن عباس څخه روايت دئ چي د کعبې شريفي د رُکنِ يماني په نزد يوه پرشته له هغه وخت څخه ولاړه ده چي اسمانونه او ځمکه الله پاک پيدا کړيدي ، او هر څوک چي دغه مذکوره دعا وايي نو دغه پرشته آمين پر وايي.

علماءکرامو په دې اړه اختلاف کړئ دئ چي له دغو دوو حسنو څخه مراد څه دئ کومي چي په دغه دُعا کي ذکر دي :

حضرت علي (رض) فرمايلي دي چي له اولي حسنې څخه صالحه ښځه او له دوهمي څخه د جنت حوري مراد دي ، او له نار څخه بده ښځه مراد ده .

او حسن (رح) ويلي دي چي له اولې حسنې څخه علم او عبادت مراد دئ او له دوهمي څخه جنت مراد دئ .

او سدي او إبن حبان (رحم) فرمايلي دي چي له اولي حسنې څخه حلال، پراخ رزق او عمل صالح مراد دئ او له دوهمي څخه مغفرت ، بخښنه او ثواب مراد دئ .

او إبن عطية (رح) فرمايلي دي چي له اولي حسنې څخه علم او عمل په دا علم مراد دئ او له دوهمي څخه اسانتيا د حساب او دخول وجنت ته مراد دئ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لوی أختر د مباركو شپو او ورځو ، داراز د لوی أختر د لمانځه، أضحيې او قربانۍ کولو په ارتباط مفصل او محقق بيان:

محترمو مسلمانانو ! دغه بيان په متعددو برخو کښې درته وړاندې کوم:

اولـــــه برخه:

د أختر ومبارکي ورځې ته � عيد � ولي ويل کيږي ؟

په دې باب علماوو بېلابيلې وجې ويلي دي : اوله وجه داده چې په دغه ورځ کې الله پاک د فرح او سرور ، يعني د خوښۍ او خوشحالۍ إعاده و خپلو بندګانو ته کوي.

دوهمه وجه يې داده چې په دغه ورځ کښې بندګان و تضرع ، ژړا او و يو داسې عبادت ته عود او رجوع کوي کوم چې په بل وخت کښې هغه عبادت نسته ، لکه د أختر لمونځ ، سرسايه او أضحيه ، او الله پاک و داسې إنعام او ورکړې ته او و داسې بخشش ته پر خپلو بندګانو باندې عود او رجوع کوي کوم چې هغه قسم إنعام په نورو وختو کښې نکوي.

دريمه وجه يې داده چې په دغه ورځ کښې بندګان و خپل أصلي حالت ته راګرځي چې عبارت دئ له طهارت او پاکوالي څخه له ګناهونو .

څلرمه وجه يې داده چې و مؤمنانو ته په دغه ورځ کښې د الله (جل جلاله) له طرفه داسې فرمايل کيږي چې : عودوا إلى منازلكم مغفورا لكم.

يعني اې مومنانو ! وګرځۍ (له عيدګاه څخه) و خپلو کورو ته په داسې حال کې چې بخښه د ګناوو وکړه سوه تاسې لره .

پنځمه وجه يې داده چې څرنګه چې دغه مبارکې ورځې د أختر هر کال پر مسلمانانو باندې عود او رجوع کوي نو ځکه عيد ورته ويل کيږي .

شپږمه وجه يې داده چې په دغو ورځو کښې مسلمانان د يوه او بل و کور ته د مبارکۍ په خاطر رجوع کوي .

اومه وجه يې داده چې و دغې مبارکې ورځې ته مسافر خلګ چې څونه يې کوشش کيږي له سفر څخه وخپلو کورو ته عَود او رجوع کوي.

)كذا في الغنية للشيخ عبدالقادر جيلاني رح . (

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهـــــــمه برخه :

پوه سه ! چي عالم بشر چي له کومه وخته و دنيا ته راغلئ دئ نو عام له دې که مؤمنان وي او که کافران وي ، په هر قرن کي هر قوم په کال کي د خوشحالۍ او د سره راغونډېدلو داسي ورځي درلودلي دي لکه څرنګه چي په اسلام کښي د أختر مبارکي ورځي دي ، خو د مسلمانانو او کفارو د داسي ورځو په نسبت فرق په دې کښي دئ چي د مؤمن أختر د الله تعالی د رضــا لپاره وي او د کافر أختر دشيطان ملعون د خوشحالۍ په خاطر وي.

مومن د أختر د ورځي په مناسبت چي د إجتماع او راغونډېدلو ځائ ته ځي نو په داسي حال کي ځي چي پر سر باندي يې تاج د هدايت وي او په سترګو کښي يې علامه او نښانه د فکر او عبرت ښکاره کيږي او غوږونه يې د حق د خبرو اوريدونکي وي او پر ژبه باندي يې د توحيد کلمه جاري وي او په زړه کښي يې معرفت ، يقين او ايمان موجود وي او پر اوږو باندي يې د إسلام پټو اچولئ وي ، او ملا يې د الله پاک د بندګۍ په کمربند تړلې وي ، او د ورتللو ځايونه يې جامعګاني او مسجدونه وي ، او معبود يې ربُّ العبـــاد و البـــلاد وي

بيا و الله (جل جلاله) ته تضرع کونکئ او له ده څخه د خپلو حاجتو غوښتونکئ وي ، او په مقابل کښي يې الله پاک دده د دعا ګانو إجابَت کوي او قِسم قِسم إنعامات ورکوي او د قيامَت په ورځ د عزت او کَرامت و ځائ ته چي جنتونه دي ورولي.

او بالمقابل کافر چي د خپلي خوشحالۍ او د أختر په ورځ کښي و إجتماعګانو ته ورځي ، نو په داسي حال کښي ورروان وي چي د ضلالَت او ګمراهي او د دُنيا اوآخرت د خُسران او تاوان تاج يې پر سر وي او پر غوږو باندي يې مُهر د غفلَت وهل سوئ وي ، او پر سترګو باندي يې حِجاب او پرده د ضلالت راغوړېدلې وي او د نفسي او شيطاني خواهشاتو نښاني له ليري لا په ده کښي ښکاره کيږي ، او پر ژبه باندي يې د شقاوَت او بدبختۍ مُهر وهل سوئ وي ، او زړه يې د کُفر او د بې ايمانۍ ظلمت او تيارې نيولئ وي ، او پر ملا باندي يې د حق د مخالفت او د شيطان د إطاعت او فرمانبردارۍ کمربند تړلئ وي ، او د ورتللو ځايونه يې هغه وي په کوم کښي چي نفساني و شيطاني او د فسق او فساد کارونه إجرا کيږي ، او معبود دده نفسي خواهشات ، شيطان او بُــتان وي ، او ورتګ بې اخير اخير د جهنم و اورته وي .

دريــــــــمه برخه :

پوه سه ! چي د تاريخ په اوږدو کښي په دنيا کښي څلور قسمه اخترونه و شهرت ته رسيدلي دي :

اول : د إبراهيم (ع) د مُشرک او کافر قوم أختر ، چي په قرآنکريم او تفسيرو کښي يې ذکر راغلئ دئ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم : د فرعونیانو أختر چي په قرانکریم کښي يې په دغه قول کښي د الله پاک ذکر سوئ دئ چي : قالَ موعدكُم يومُ الزينة.

چي په همدغه ورځ د أختر کښي د دوی د موسی (ع) او د فرعون د ساحرانو مقابله وسوه ، چي په نتیجه کښي ټولو ساحرانو پر حضرت موسی (ع) باندي ایمان راوړئ .

دریم : د حضرت عیسی (ع) د قوم (یعني د نصاراوو) أختر ، چي کله عیسی (ع) د حوارینو په غوښتنه له الله (جل جلاله) څخه د اسماني مائدې او سترخوان غوښتنه وکړه او الله پاک دده دُعا قبوله کړه او له اسمان څخه يې دده له غوښتني سره سم مآئده او سترخوان چي پر قِسم قِسم خوراکي موادو باندي مشتمل ؤ ورته راکښته کړ ، لکه چي الله تعالی په قرانکریم کښي د حضرت عیسی (ع) له دغي غوښتني څخه په دې ډول حکایت فرمایلئ دئ :

اللهم ربنا أنزل علينا مآئدة منَ السماَءِ تكونُ لنا عيدًا لأولنا و اخرنا و آية منک.

نو په کومه ورځ چي دغه مآئده د عیسی (ع) پر قوم باندي له الـــهي لوري نازله کړه سوه هغه ورځ د دوی دپاره د أختر ورځ مقرره کړه سوه.

څلرم : قِسم أختر د أمت د حضرت محـــمد مصطفی (صلی الله علیه و آله وصحبه وسلم) دئ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو ورونړو ! د لوی أختر په مبارکه ورځ کي دوه ستر او عظیم الشانه عبادتونه تر سره کیږي:

اول د اختر لمونځ.

دوهم أضحية او قرباني کول .

د أختر د لمانځه د حکم په اړه د څلورو امامانو په منځ کښي څه ناڅه اختلاف موجود دئ:

د إمام أعظم (رضي الله عنه) په نزد بنا پر صحیح او � مفتى به � قول واجب دئ.

اول په دې دليل چي د اسلام پیغمبر د أختر پر لمانځه باندي داسي مواظبت او دوام کړئ دئ چي په ټول عمر يې يو ځل هم نه دئ پري ایښئ.

دوهم په دې دلیل چي دغه لمونځ بې جماعته نسي کیدلای ، نو که چیري واجب نه وای نو بې جماعته به هم کیدلای سوای .

او شافعية او مالکية ودې خبري ته تللي دي چي د أختر لمونځ سنت مؤکد دئ او واجب ندئ.

دلیل د دوی حديث د أعرابي دئ چي مشهور او صحیح حديث دئ .

او د إمام أحمد بن حنبل په نزد د أختر لمونځ فرض کفايي دئ.

د أختر د لمانځه نیت او د کولو طریقه په دې ډول ده:

نیت مي کړئ دئ د زړه له إخلاصه ، لمونځ کوم دوه رکاته د لوی أختر ، سره له شپږو زائدو تکبیرو مخ مي دئ و طرف ته د کعبې شریفي ، إقتدا مي ده په دې حاضر امام پسي ـــ الله أکبر .

وروسته له دې امام �سبحانک اللهم ... � تر پایه وایي ته بې هم ووایې ، بیا درې زائد تکبیرونه ویل کیږي او د هر تکبیر له ویلو سره لاسونه و غوږو ته ورل کیږي ، په اولو دوو تکبیرو کي چي لاسونه له غوږو څخه راکښته کړې نو ایله بې نیسې او له دریم تکبیر څخه وروسته به لاسونه تر نامه لاندي ونیسې لکه په نورو لمنځو کښي ، بیا دغه رکعت په هغه ډول کیږي لکه څنګه چي نور لمنځونه کیږي ، ودوهم رکات ته چي امام راپورته سي نو اول قرآئت ویل کیږي او وروسته بیا درې تکبیرونه ویل کیږي له هر تکبیر سره لاسونه و غوږو ته ورل کیږي خو دلته به له هر تکبیر څخه وروسته چي لاسونه له غوږو راکښته کړې نو ایله بې نیسې ، بیا امام څلرم تکبیر د رکوع لپاره وایي او لاسونه و غوږو ته نه پورته کوي ته به هم دغه ډول کوې ، بیا چي کله امام سلام وګرځوي نو خطبه وایي ته به و

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خطبې ته په ډېره عاجزي او په حضور د زړه سره مطمئن او ارام غوږ نيسي ، بيا له خطبې وروسته چې دُعا کيږي نو خيال به ساتې چې دزړه په حضور او په ډېر لوئ احتياج او عجز سره په دعا کښې ګډون ورسره وکړې .

پوه سه ! چې دلمانځه په نيت کښي د تکبيرو ذکر ضروري نه دئ ، او نيت په خوله سره ويل هم ضروري نه دئ بلکې که يوازې په زړه کې وويل سي هم کفايت کوي .

قرباني او أضحية :

محترمو ورونو ! دوهم ستر عبادت په دغه ورځ کښې قرباني کول دي د قربانۍ په حکم کښي هم امامانو څه ناڅه اختلاف کړئ دئ ، د شافعيانو او حنابله وو په نزد چي دا د امام مالک په نزد هم ارجَح قول دئ ، او له امام ابويوسف څخه هم يو روايت په دغه ډول راغلئ دئ دادئ چي أضحيه او قرباني سنت مؤکده ده ، او دا قول د ابوبکر ، عمر ، بلال او أبومسعودبدري هم دئ.

او د إمام أعظم (رضي الله عنه) په نزد أضحيه واجب ده ، او دا د امام محمد او امام زفر قول هم دئ ، او له ابويوسف او امام مالک څخه هم يو روايت په دغه شکل راغلئ دئ ، او دا د ربيعة ، ليث بن سعد ، اوزاعي او سفيان ثوري مذهب هم دئ.

)کذا في الموسوعة الفقهية . (

د قربــــــانۍ ثواب او فــــــضيلـــــت :

)١ : (په � زادالمقوين � کښې ذکر دي چي په حديث شريف کي راغلي دي چي کوم سړئ چي قدرت د قربانۍ کولو لري او قرباني ونه کړي نو دده ته داسي ښيرا کوي چي الله تعالی دي تا داسي له هر خير څخه محروم وګرځوي لکه څرنګه چي دي زه له قربانۍ څخه محروم کړم.

)٢ : (له حضرت علي (رض) څخه روايت دئ چي نبي (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي هر څوک چي له خپل کور څخه و رانيولو د أضحيې ته ووزي نو د هر قدم اخستلو په بدل کښي و ده ته لس نيکۍ ورکړې کيږي او لس ګناوي ورڅخه محوه کيږي او لس درجې الله پاک ورکوي ، بيا چي کله د أضحيې د رانيولو په باره کښي خبره کوي نو دغه خبره دده استغفار بلله کيږي ، او هغه وخت چي د أضحيې روپۍ د أضحيې و مالک ته ورکړې نو هره روپۍ يې په اوه لکه روپو حسابيږي ، بيا چي کله دغه قرباني دَی پر مځکه باندي د ذبحه کولو لپاره غوزاره کړي نو تر اوومي مځکي پوري چي هر شئ دئ هغه دده لپاره بخښنه غواړي ، او کله چي بيا دغه قرباني حلاله کړي او وينه يې توئ کړي نو له هر څاڅکي څخه دويني ددغي قربانۍ لس پرشتې الله پاک پيدا کوي چي د قيامت تر ورځې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوري دده لپاره د مغفرت دُعا کوي ، بيا چي کله د قرباني غوښه تقسيم کړي نو د هري ګولې په بدل کښي الله پاک دونه ثواب ورکوي لکه يو مرييي چي له اولاد ځخه د اسماعيل (ع) يو ځوک ازاد کړي .

)۳ : (نبي (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي کله تاسي د قرباني د حلالولو اراده وکړئ نو د خپل کور ټول اوسيدونکي سره راټول کړئ چي د قرباني و حلالولو ته حاضر سي ؛ ځکه الله پاک بخښنه کوي و اهل بيت ته د قرباني کونکي او و هغه چا ته چي حاضر سي ودغه قرباني ته او و هغه چا ته چي ودريږي پر دغه قرباني باندي .

)۴ : (د اسلام پيغمبر و حضرت فاطمې (رض) ته وفرمايل چي ولاړه سه او د خپلي قرباني پر سر باندي حاضره سه ؛ ځکه اول څاڅکئ دويني چي له حلق څخه د پسه د قرباني را جلا سي نو ټول ګناهونه الله پاک تاته درعفوه کوي ، او په شمار د هر تار د وريښتانو د قرباني يوه نيکي الله پاک د قرباني کونکي په عملنامه کښي ليکي ، او د قيامت په ورځ د قرباني غوښه ، پوست او وينه د قرباني کونکي د نيکو أعمالو په تله کي ورلويږي (انتهی مختصرًا) .

)۵ : (د اسلام پيغمبر فرمايلي دي چي هغه ځوک چي د قرباني قدرت نلري نو څلور رکاته لمونځ دي وکړي او په هر رکعت کښي دي يو واري الحمد لله او پنځلس واره � إنا أعطيناک الکوثر � ووايي نو د قرباني ثواب به الله (جل جلاله) ورکړي .

)کذا في صــلوة مسعودي و الغنية. (

Download from: ketabton.com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library